

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

De secundo instrumento ad assequendam virtutem, nempe de
appreciatione eius. Cap. 11.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

Psal. 147.
15.

poterat, auget quidem, sed portabiliorem facit. Onus oneri additur, & minus onerat. Sic & oneri grauissimo legis accedens quadriga Euangelij, & auxit perfectionem, & difficultatem minuit. Velociter, ait, currit sermo eius.] Sermo vtique ante notus in Iudæa tantum, nec se præ sui quidem grauedine valens vltra extendere: quippe qui & ipsius Moyfi manus, suo pondere prægrauatas, demitteret, leuigatus per gratiam, & totis Euangelicis superpositus, velociter in omnem terram exiit, & in fines orbis terræ celerimè peruolauit. Si ergo gratia & virtus sic onerat vt non premat mentem, sed leuiget, virtutem habet, qui se ad eius opera, non morosum, sed agilem & expeditum sentit.

Psal. 10.
17.

Quartum indicium est, desiderium vehemens in virtute crescendi. Virtus enim sedem in eo posuit, in cuius sinu sui desiderium & sitim immitit. Qui sanè non ita auidè eam desiderasset, nisi aliquem virtutis haustrum accepisset. Terrena per experientiam cognita, ad sui contemptum & ad nauream pronocant, at cœlestia gustata, vehementiorem sui amorem & ardentius desiderium excitant. Iam ergo humilitatem, aut obedientiam, aut quamuis aliam virtutem gustauit, quem sitis se deiciendi, & obediendi, & exercendi alias virtutes, accendit. Desiderium pauperum exaudiuit Dominus, inquit sanctus Dauid, præparationem cordis eorum audiuit auris tua.] Non dicit, exaudiet, aut exaudit, sed exaudiuit Dominus, quoniam saepe antequam desideremus, virtutem desideratam impertiuit: & ex ea iam habita & possessa desiderium emanat. Nec huic contrarium est, quòd desiderium non est boni præsentis, sed futuri, quia mens iusti virtutem, quam iam habet, sed nondum in se cognouit, cupit: aut non tam gradum, quem habet, & agnoscit, sed quem nondum est adepta, concupiscit. Sicut enim, qui nunquam mel gustauit, nec, an tam dulcis cibus sit, sciuit, illud nullo modo desiderat: at si semel comedat mel, iam gustata eius dulcedine, iterum gustare appetit, & illud ardentè efflagitat: ita, qui nunquam dulcedinem, verbi gratia, obedientiæ percepit, non mirum, si alterius voluntate & imperio regi non appetat: at qui expertus est obedientiæ securitatem, aut alterius virtutis dulcedinem, statim in se intimitus eam possidèdi desiderium aduertit. Est ergo desiderium virtutis, adepta virtutis indicium, quæ dum adest animæ, non eam premit & onerat, nec ad sui odium prouocat, sed potiùs, quia valde amabilis est, ardentissimos sui amores & desideriorum affectus exsuscitat.

Matth.
17.5.

Quintum tandem indicium virtutis est conformitas vitæ hominis iusti ad vitam Domini nostri Iesu Christi, & ad dicta, facta, & exempla sanctorum. Christus enim datus est nobis à Patre in magistrum, ac præceptorem omnis virtutis. Vnde in monte, in quo transfiguratus est, vox Patris insonuit: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite.] Ipse est rectitudo & regula, cui si conformemur, recti, à quo si dissentiamus, curui sumus & obliqui. Quare in Canticis, vbi nos legimus: Recti diligunt te.] Septuaginta habent: Rectitudo dilexit te.] Et illi tres patres apud Theodoretum, rectitudinis nomine Christum intelligunt, qui, vt est veritas, aiunt, sic etiam est rectitudo. Est etiam perpendiculum, quod extenditur super Ierusalem,] vt est apud Zachariam Prophetam, quo animæ obliquitas, aut rectitudo examinatur atque perpenditur. Sancti verò imitatores sunt Christi, qui non à longè, sicut tepidi & imperfecti, sed è vicino ipsam sequuntur. Quod Paulus testatur, dicens: Imitatores mei estote, sicut & ego Christi.] Et Ecclesia profitetur,

Cant. 1.
3.
Theodor.
in Cant.
c. 1.

Zach. 1.
16.

1. Corint.
11. 1.

A eos filiis suis stans diebus in exemplam vitæ proponens. Si ergo homo vitam suam agnouerit, si rectitudinè, scilicet Christo & perfectis imaginibus eius, mirum sanctis perfectisque conformem, inde non imprudenter colliget, se iam esse virtutibus Christi & Sanctorum excultum. Qui domum aliquam aut palatium regium ædificat, totius ædificij ante oculos suos ac singularium partium habet exemplar, ad quod respiciens, ab eoque nunquam actione discedens, domum construat vndiquaque perfectam. Christus autem exemplar est perfectissimum totius sanctitatis, quæ in omnium consistit coagmentatione virtutum, & sancti sunt quasi partes huius exemplaris, qui aliquam Christi virtutem præcipuè imitantes, exhibent se illius, quam excoluerunt, virtutis ideas. Iustus itaque semper oculos in exemplar virtutum intendens, & secundum illud vitam instituens, virtutis in se ædificationem perficiet. Hoc autem indicium agnoscendæ virtutis certissimum esse, Bernardus & Cassianus manifestè fatentur. Ille de virtutibus Christi sic ait: Sint, si dormire volumus inter medios clericos (id est, duos aduentus) pennæ nostræ deargentatæ: vt illam scilicet virtutum formam teneamus, quam verbo & exemplo commendauit Christus, præsens in carne. In argento siquidem non incongruè intelligitur humanitas eius, sicut in auro, diuinitas. Omnis itaque virtus nostra tam longè est à vera virtute, quàm longè est ab ea forma: & omnis penna nostra ad nihilum valet, si non fuerit deargentata. Hic verò de virtutibus Sanctorum sic: Imitantur opera quædam, externa specie bona numismata veri regis, quia videntur ad præsens plena pietatis, sed non sunt à legitimis monetariis, id est, probatis & catholicis patribus, figurata, nec de carnali ac publica collationis eorum prodeunt officina, sed furtim fraude daemonum fabricata, non sine detrimento imperitis quibusque & ignorantibus ingeruntur.] His ergo indicis examine quis poterit, an virtutem sit adeptus necne, & ad quem eius gradum perfectionemque conscenderit. Et siquidem ex carentia eorum se virtute vacuum deprehenderit; luceat, & humilietur, & pro eius obtentione laboret. Si autem aliquam in se virtutem agnouerit, Deum eius auctorem sciat, & pro ea gratias agat, & non statim à labore cesset, & se in cœnum teporis deiciat. Quod enim virtutis & puritatis habet, comparatione eius, quod non habet, est quasi in comparatione cœlestis globi, gutta quædam roris exigua. Stultum est autem, ex tanta exiguitate per superbiam inflari, & non magis in profectum virtutis, laboris assiduitate contendere.

Bern. ser.
4. de Ad-
uentu.

Cassian.
coll. 1. ca.
30.

De Secundo Instrumento ad assequendam virtutem, nempe de appetitione eius.

CAPVT XI.

M N I A, quæ hæcenus dicta sunt, ad primum instrumentum assequendæ virtutis pertinent, scilicet ad cognitionem virtutis, quod non potuimus breuissimè enodare: nunc ad reliqua contractioni sermone exponenda transeamus. Secundum ergo instrumentum est æstimatio & appetitatio virtutis; vt nempe iustus super omnia creatâ, virtutem, & mentis suæ puritatem, & ornatum æstimare, & maximi reputare studeat. Ad hoc autem conferent tum incitamenta, singulis virtutibus appositâ: tum ea, quæ supra

de virtutibus

de virtutis honestate, vilitate, voluptate, pulchritudine, & necessitate sunt dicta. Quæ attentè meditata hanc virtutis æstimationem, quam optamus, procul dubio gignent. Sed præter hæc, nunc aliquas considerationes adicio, quibus profundè perpensis, quilibet spiritualis vitæ cultor magnam erga virtutem, tum reuerentiam, tum æstimationem concipiet.

Prima Consideratio: Virtutes hominem Deo similem faciunt, & sui conditoris imitorem. Cum enim Deum audimus, statim mente concipimus Dominum quendam, omnium rerum creatorem, sapientissimum, iustissimum, misericordissimum, patientissimum, purissimum, benignissimum, omniumque aliarum perfectionum plenissimum. Virtutes autem hæc eadem homini tribuunt; nam faciunt eum prudentem, iustum, misericordem, temperatum, fortem, mitem, aliisque similibus perfectionibus imbuunt, quibus pulchra quædam Dei similitudo, & perfectionum eius imitatio conspicitur. Quamobrem Ioannes nos charitate, & virtutibus, ab eamnantibus, filios Dei fieri, id est, similes illi, proficitur, dicens: Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri. Nam illi, qui per fidem Christum in cordibus suis excipiunt, hoc magno dono cumulati sunt, vt charitate & virtutibus aduenientibus, Dei filij & Deo similes efficiantur. Ipseque Dominus nos ad charitatem, beneficentiam, & reliquas virtutes hortatur, quia eis consequemur, [vt simus filij Patris nostri, qui in cælis est.] Vt, inquam, per gratiam, & virtutes effecti Deo similes, & naturæ diuinæ confortes, hæredes simus regni cælorum. Egregiè sanè Gregorius Nissenus explicat, quare ratione similes Deo virtutum possessione reddemur: Sicut formas hominum, inquit, per colores quosdam, pictores in tabulis transferunt, tincturas proprias congruasque miscentes, ita vt primæ formæ decor in similitudinem diligentissima mutatione transmigret: sic intelligo nostræ substantiæ formatorem, velut quibusdam virtutum coloribus miram pulchritudinem suæ imaginis contulisse, in nobis exprimentem proprium principatum. Sunt autem multiplices & multiformes colores huius imaginis, quibus veræ formæ similitudo depingitur, non cerussa & purpuris, nec horum mixta cum altero qualitas, nec aliquid nigredinis superductio, cilia oculisque sublinis, & per aliquod temperamentum depressa & concaua, assimilatur character, vel quæcumque similia pictorum manus artificis composuere solertia: sed pro istis adest puritas, impassibilitas, beatitudo, malique totius auersio, & quæcumque generis istius existunt, per quæ in hominibus imprimitur similitudo diuina. Talibus floribus mirabilis conditor imaginem propriam, id est, naturam nostræ conditionis ornauit. Et ad idem optimè Augustinus ait: Similitudo Dei in vobis, in moribus cernenda est; vt sicut Deus, qui hominem ad imaginem & similitudinem suam creauit, charitas est, & bonus, & iustus, & patiens, & mitis, ac misericors, & cætera virtutum sacra insignia, quæ de Deo leguntur: ita homo creatus est, vt haberet charitatem, vt bonus esset, & iustus, & patiens, ac mitis, mundus, ac misericors foret. Quas virtutes quanto plus quisque habet in seipso, tanto propinquior est Deo, & maiorem sui conditoris gerit similitudinem. Si verò, quod absit, aliquis per deum vitiorum, & diuortia criminum, ab hac nobilissima sui conditoris similitudine degenerans, oberret: tunc fiet de eo, quod scriptum est: Homo cum in honore esset, non intellexit. Hæc illi. Si ergo res pretiosissima est, hominem esse Deo similem, quanti æstimanda à nobis est virtus, cuius participatione hanc simili-

A tudinem creatoris induimus, & filij eius sanctissimi, patris mores præferentes, appellamur? Sæpe homo cupit videri, quod non est; & cum sit ignarus, aut ignobilis, aut vitis sordidus, vult sapiens, nobilis, & virtutibus ornatus apparere. Cupiat igitur virtutum omnium possessionem, qua non externa tantum specie, aut per hypocrisis, sed re verà erit & apparebit sapiens, & illustris, & mundus, quia erit similis Deo, & filius Dei. Sed profectò quantà res sit, hominem similem esse Deo, non potest plenè in hac vita cognosci: Charissimi, inquit Ioannes Apostolus, nunc filij Dei sumus, & nondum apparuit, quid erimus. Scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, & videbimus eum sicuti est. Nunc, inquam, gratiæ & virtutum adeptione sumus filij Dei: quid manus, quid dignus, aut pretiosus, quam nos esse filios Dei? Si autem id nondum apparet, si id in hac vita nostram certam notitiam fugit, nec ob suam magnitudinem nunc potest agnosci, scimus quòd aliquando tandem id nobis patebit, & de tam eximie dignitatis adeptione lætabimur. Cum verò hoc apparuerit, videbimus nos similes Deo, quod ex eo maxime cognoscetur, quia videbimus eum sicuti est. Lux enim, & pulchritudo, & claritas, non potest nisi à luce, & pulchritudine, & claritate cognosci. Si ergo Deum intuebitur, eius vti que similitudinem participabimus, & sicut vt ipse (quo nihil est maius) lucidi, & decori, & illustres, & planè dii participatione erimus.

Secunda consideratio: Virtutibus vitæ spiritualis statum habemus, & nostro muneri satisfacimus. Hoc quanti momenti sit, hac similitudine perspicuum erit. Senatores reipublicæ duo habent ad suam dignitatem pertinentia: Alterum continet externa dignitatis senatoriæ insignia, vt togatam vestem & virgam, quam in manu gestant, & si quæ sunt alia, quibus à populo iudices cognoscantur & habeantur. Alterum verò est, in quo huius dignitatis substantia consistit, & sine quo rectè administrari non valet: illud autem est, quòd à rege gubernandi reipublicam & iudicandi potestatem acceperint; & peritiam legum necessariam, ac rectitudinem ad hoc munus obeundum, propria industria conquisierint. Illud primum aliquid quidem est, sed parum est. Adeo vt si quis absque potestate à rege accepta, illa senatorum insignia gestauerit, dignus sit, quòd vt mimus aut lycophanta ab omnibus rideatur. Istud autem secundum maximi pretij est, quoniam hominem facit senatorem, & iudicem, & in dignitate & prælatione constituit. Vnde si potestatem & peritiam necessariam habens, casu aliquo signis externis caruerit, non ob id senatoriam dignitatem aut meritum magni honoris amittit. Ita prorsus in illis, qui spirituales vitam profitentur, eadem duo sunt consideranda, nempe & huius vitæ signa & indicia, atque eiusdem vitæ natura & substantia. In signis continentur religiosus habitus, ceremoniæ, asperitates, ieiunia, & si quæ sunt alia, quæ vt folia huius vitæ fructus operiunt & protegunt. Substantia verò non est alia, quam multiplex virtus, ex qua coalescit decor spiritualis conuersationis. Substantia huius vitæ est charitas, est humilitas, est paupertas, est castitas, est obedientia, est mansuetudo, est denique id omne, quod nos bonos facit, & ad mentis puritatem conducit. Adeo vt si hæc ad sint, licet illa ex legitima causa desint, quia nimirum inter hæreticos sanctæ Philosophiæ habitum gestare non possumus, aut inter sæculares ordinis ceremonias & prostrationes intermittimus; aut præ inualentidine ieiunare, & aliis asperitatibus insistere non valemus, non ob id spiritualis vita à nobis abscedat. Sed si virtutes desint, licet illa externa nos cingant, spiritua-

Ioh. 1.

Matth. 5.

Nissen. de creat. hominis c. 5.

August. tract. de creat. primi hominis To. 9.

Psal. 48.

13.

I. Ioh. 3.

2.

lem vitam deserimus, & in religiosa etiam professione ad vitam saecularem & carnalem dilabimur. Immo & ex eo maxime reprehensibiles erimus, quia non iam semel aut iterum mendacium proferimus, sed semper tota nostra vita & conuersatione mentimur. Quod namque perniciosius mendacium excogitare possumus, quam illud, quo veste & signis externis nos spirituales viros dicimus, cum tamen moribus quam longissime a vita spiritali distemus? Vnde peccatori, inquit Ecclesiasticus, tertiam ingredienti duabus viis. Et quisnam verius ingreditur duabus viis, quam ille, qui nititur, duobus dominis, Deo, externis iudiciis, & mundo, moribus & actione seruire? Hic sane sicut propheta Baal, claudicat in duas partes; & contra preceptum Domini: Non induetis vestimento, quod ex lana linoque contextum est. Intus malicia, exterius virtutis ostensione se vestit. Et secundum spiritum illud quoque mandatum transgreditur: Non seres vineam tuam altero semine, ne & sementis, quam seuisi, & quae nascuntur ex vinea, pauiter sanctificentur. Semina namque diuersa sunt, professio spiritalis & vita carnalis, & dum hanc illi admiscemus, aliquid immundum, nempe quod carnale est, quasi Domino consecramus. Similis est, qui ita viuunt, Simoni illi Cyrenaeo, qui (vt seiscit dixit Gregorius) crucem portat, sed nequaquam moritur; quia omnis hypocrita, corpus quidem per abstinentiam afficit, sed tamen per amorem gloriae mundo viuunt. Ita hic, qui signa spiritalis vitae praefert, substantiam vero eius nempe virtutem, deponit, crucem quidem exterius portat, quia corpus illis exterioribus signis, quasi cruci, affigit, sed mortem iustorum, qua mundo moriatur, subire detrectat. Si ergo virtus est vitae nostrae substantia, qua sancte viuimus, & sine qua, aut manifeste, aut occulte, mali sumus: quanti aestimanda est, quam magni facienda, nisi forte velimus profanis hominibus, qui apud omnes peruersi viuunt, annumerari, aut (quod ex parte peius est) cum simulatoribus & hypocritis poni?

Tertia consideratio. Virtutes sunt, quas Deus, quas Angeli, quas sancti, quas etiam peccatores, & peruersi homines magno in pretio habent: mirum autem erit si spiritalis vitae cultor eas magni non reputet, & pretiosissimas aestimet. Ita sane natura comparatum est, vt ea aestimemus, quae omnes sine vlla contradictione suspiciunt, & quae a nemine vidimus fuisse contempta. Quin & saepe humanae opinionis mutatio, & noua alicuius rei, quae antea vilis habebatur, aestimatio, facit nos, vt manibus & pedibus in eius aestimationem eamus, quam antea ex corde contempsimus. Hoc Hispania nostra quotidie experitur, cui in tanta saeculi huius felicitate posita, inter alias miseras haec, non sine risu aliarum nationum, dominatur, quod singulis aetatibus, quin & in vna aetate, variis indumentorum & pileorum generibus, ab aliis gentibus per imitationem mutuatis, vititur. Fitque, vt quae multis dominatur gentibus, omnium earum in hac parte seruiat erroribus, & magnum sibi videatur assumpsisse cultus vestitusque splendorem, si nullam respuat aliorum hominum vanitatem. Demus ergo, in Hispaniam aliquem ex nobilibus Galliae aut Angliae venisse, pro more suae gentis vestimentis indutum, quae maxime ab usu Hispaniae dissentiant: primum non sine taedio & risu a nostris conspiciatur, & inusitata forma vestimenti contemnitur. Deinde assuetudine videndi, minus displicet; post aliquot dies placet. Iam aulici nostri regis, qui in hoc sunt vanissimis vaniores, peregrinum cultum imitantur, & more Gallorum aut Anglorum pileati vel induti progrediuntur. Quis non videat post nonnul-

Ecl. 2. 24.

3. Reg. 18. 21. Deut. 22. 11.

Deuter. 22. 9.

Greg. 8. mor. cap. 26.

A los menses, quibus vanitas ista in gentem nostram se diffudit, vestimentum illud maxime placere, in magno pretio haberi, & qui illud non gesserit, pene rubore suffundi. Id potest vanitas, curidem non poterit veritas? Talem aestimationem vanissimorum hominum usus inuexit, qui aorum suorum grauitatem & paritatem abiecerunt, qua fuere omnibus gentibus formidabiles; cur eandem regis regum, & omnium aulicorum suorum usus non inferat, & vestibus curiae caelestis aestimationem non praebet? Deus ipse, o homo, virtutibus tanquam vestimentis induitur, quae licet alterius rationis a nostris sint; tamen virtutes, id est, Dei perfectiones esse non desunt. Vestimentum eius, inquit Daniel, candidum quasi nix. Quod, auctore Theodoro, significat inculpatam sanctamque diuinam naturam. Neque enim ille, qui incorporeus est, serico, aut auro, aut aliis corporalibus vestimentis induitur; sed indumenta eius sunt puritas, sanctitas, misericordia, iustitia, & perfectiones reliquae, quae licet diuersis appellationibus nominentur, a sua diuina natura non differunt. Angeli etiam Dei virtutibus induuntur. Nam & in sua conditionis exordio, fide, spe, charitate, obedientia, & aliis virtutum actionibus meruerunt, quam nunc possident, beatitudinem. His virtutibus aut aliis perfectioribus, quae in locum earum successerunt, adhuc in caelestibus sedibus exornantur, Et ideo candidi, splendidi, alati iuuenes nobis apparent, vt in his conditionibus corporalibus, quae in incorpoream naturam non cadunt, eorum puritatem, sapientiam, obedientiam, fortitudinem, & virtutes reliquas agnoscamus. Splendidissimo namque habitu ornati conspiciuntur, non quod tunicis operiuntur & palliis, inquit Ambrosius, sed cum sit in illis naturae suae nuda substantia, vestiti videntur esse, quod sancti sunt. At sancti Beati de nullo alio vestimento, nisi de virtute multiplici gloriantur. Quare de Ecclesia ad caenam Agni vocata, & cum Domino in caelis regnante, in Apocalypsi dictum est: Et datum est illi vt cooperiat se byssino splendenti & candido. Ne autem ambigeremus quid hac veste signaretur, addit: Byssinum enim iustificationes sunt sanctorum. Virtutes ergo, ac bona opera in terris facta, Sanctos in caelis circumdant: & qui in terris plus huius suppellectilis abundat, illic gloriae est abundantior & ditior. Egregieque Augustinus inquit: Non tunicas inspecturi sumus in regno caelorum, sed vestis cuiuscumque fulgor iustitiae deputabitur. De iustis autem, qui adhuc in Ecclesia militant, potius tacendum esset, quia certum est, quod virtutibus tanquam indumentis fulgere contendunt. His dicitur, vt induant Dominum Iesum Christum, id est, vt eius se virtutibus operiant. Et vt induant viscera misericordiae, & aliarum virtutum, quas Paulus enumerat. Sapiens, ait pulchre Ambrosius, nunquam inanis est, semper in se habens amicum prudentiae, qui potest dicere: Iustitiam induebam, & vestiebam iudicium, sicut dixit Iob. Namque haec mentis sunt interna velamina, quae nemo alius possit auferre, nisi cum aliquem sua culpa despoliat. Denique sic despoliatus Adam, nudus inuentus est. At vero Ioseph vestimento exteriori reiecto, nudus non erat, qui salua habebat indumenta virtutis. Iniqui tandem has vestes non habent, sed illae tam gloriose sunt, vt saepe eas se habere & gestare mentiantur. Conantur enim ostendere in imagine, vt ait Gregorius, quod non habent in veritate. Si ergo Sanctorum, & Sancti sanctorum vestes sunt virtutes, non quidem ex peregrino regno ascitae, sed reipublicae caelestis & Ecclesiae propriae: Si has vestes

Dan. 7. 9. Theodor. orat. 7. in Daniel.

Ambros. 10. de Angel.

Aug. in Psal. 51.

Rom. 13. 14. Coloss. 3. 12. Ambros. 2. de Iacob. c. 5. Iob. 29. 14.

Gregor. 5. mor. c. 4.

magnates regni caelorum & Ecclesiae proceres gestant, & magnae stimant; æquum profecto est, ut nos eas æstimemus, & his honoris intignibus amiciri gestamus.

Quarta consideratio. Virtus est, qua in hac vita pascimur, & conscientia morsus sedamus, cuiusque possessione vitam quietam tranquillamque ducimus. Sicut cibus corporeus, carnem, ita humilitas, & charitas, & quævis alia virtus mentem reficit & recreat. Nullusque animam habet robustam, & ut oportet, bene refectam, nisi his pretiosis alimentis pascatur: Percussus sum, inquit Sanctus David, & aruit cor meum: quia oblitus sum comedere panem meum.] Percutitur quidem homo peccatorum vulneribus & plagis, ariet autem imbecillitate. Quare: nisi quia non edit panem suum? Quis est panis eius nisi virtus? Nam præcepta de virtutibus data sunt. Panis verò iste, quem sanctus Propheta commemorat, panis est præcepti, ut Augustinus interpretatur: unde virtutis panis est, cuius defectus, vulnera & infirmitatem attulit. Sine hoc pane, in hac vita famem patimur, & in futura præ fame deficiemus. Quare Ecclesiasticus ait: Ante obitum tuum operare iustitiam: quoniam non est apud inferos inuenire cibum.] Ac si dicat, cibus meritorum hinc deferendus est, quo ibi pascamur, cum pro meritis æternam gloriam recipiemus. Optimus sanè cibus, qui in æternitate nos coronat, sed de hoc statim, & in hac vita abunde sustentat. Atque adeò Ambrosius explicans illud Prouerborum: Quando sederis, ut comedas cum principe, diligenter attende quæ apposita sunt ante faciem tuam, sapienter ait: Illud conuiuium Salomonis, non de cibus, sed de operibus est bonis. Quo enim melius epulantur animi quam bonis factis? Aut quid aliud tam facile potest iustorum implere mentes, quam boni operis conscientia? Cui autem iucundior cibus, quam facere voluntatem Dei? Quem cibum sibi solum abundare Dominus memorauit, sicut scriptum est in Euangelio: Meus cibus est, ut faciam voluntatem Patris mei, qui in caelis est.] Hoc mirabili cibo, stomachi, id est, conscientia, ardorem & desiderium compefcimus, quæ nullo alio nisi virtutibus satiatur, & quodcumque aliud intuleris, graui ipsa dolore torquetur. Diuitia mordent illam, honores inquietant, voluptates luctui & tristitia immergunt: virtus verò illam exhilarat, & indicibili quadam ratione tranquillat. Aded vt sola virtute, & bonitate ipsa felix sit, licet omnia alia aduersè succedant. Et hoc testatur Bernardus, dicens: Bona conscientia secura erit, cum corpus morietur: secura, cum anima Deo presentabitur: secura, cum vtrumque in die iudicij ante tribunal terrificum iusti iudicis staturerit. Futuræ beatitudinis non est vtilius remedium, nec certius testimonium bona conscientia: cum mundus omni volubilitate circumrotetur, ploret, rideat, pereat, transeat, nunquam marcescit bona conscientia. Subiciatur corpus in pœna, in ieiuniis maceretur, verberibus lamietur, equuleo distendatur, gladio trucidetur, crucis supplicio affigatur, & secura erit conscientia.] Hanc conscientia bonitatem non aliud, quam sancta opera & virtutes faciunt; illæ ergo sunt, quæ conscientia quietem afferunt; illæ, quæ vt optimi cibi ipsi satisfaciant, ne in nos tanquam in crudeles clamet, & querimoniis infestet. Si nobis pretiosa videtur interna quies, pretiosa videatur & virtus, quæ mentem pacat, immò & Dominum ad in illa quiescendum inuitat. Postquam enim hominem ad imaginem suam condidit, & similitudine sua, scilicet gratia & multiplici virtute, vestiuit, requieuit ab omni opere, quod pararat. Et testatus est, se non re-

Psal. 101. 5.

Aug. ib.

Ecl. 14. 17.

Prov. 21. 1.

Ambros. 1. offic. c. 31.

Ioan. 4. 34.

Bern. lib. de interior. ve domo. cap. 22.

A quiescere nisi super humilem, & quietum, & tremantem ad verba sua. Hic autem non est alius, nisi qui turbationem vitiorum abiecit, & pacem virtutum acquisiuit.

Quinta consideratio: Virtutes sunt, quæ iustos, ex hac vita emigrantes, comitantur, & eos in caelesti patria coronant. Reliqua omnia, diuitias, honores, voluptates, cognatos, amicos, in transitu mortis volentes nolentæ tue dimittimus, aut potius ipsa nos deserunt, nec nobiscum abire volunt. Solæ virtutes ac virtutum actiones, vt sodales fidelissimæ, nos in hac longa profectioe sequuntur. Et vox de caelo dicit Ioanni: Opera enim illorum sequuntur illos.] Sequuntur quidem vt diuitia nostræ, quas solas nobiscum deferre datum est, cum tamen temporales diuitia in hac vita remaneant. Sequuntur vt famuli, quibus vndique stipamur, vt more illustrium virorum in caelum intremus. Sequuntur vt trophea, seu vt spolia lectissima, quæ ex multiplici victoria, de hostibus obteuta, parauimus. Sequuntur vt amici & familiares Dei, qui ante illum audent os aperire, mercedem petere, & nos de seruata fidelitate laudare. Opera illorum sequuntur illos, inquit Bernardus: Ad quid sequuntur, nisi vt laudent eos in portis? Ad quid sequuntur, nisi vt multiplicentur à fructu eorum, & accipientes de fructu manuum suarum, saginentur vituli, quos ex prophético testimonio, cum reedificabuntur muri ierusalem, super altare Domini nouimus imponendos? Animam etiam virtutibus, ac bonis operibus constipari, dum ex hac mortalitate in vitam immortalem egreditur, Canticum canticorum declarat: Ibi enim siue de Ecclesia, siue de qualibet iusta anima dicitur: Quæ est ista, quæ ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus myrrha, & thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij: Ascendit anima de deserto, delictis, hoc est, virtutibus, affluens, innixa super dilectum suum, quia virtute Domini virtutes congregat, & è tertis ad caelestia se eleuat. Ascendit quali ex pulueribus pigmentorum composita, quia non tantum virtutes congregat, sed & eas sollicita discussione, ne aliquid se vitiosum immisceat, diligenter examinat. Pigmenta quippe facimus, inquit Gregorius, quando virtutes congregamus in corde. Quando verò ipsas nostras virtutes, per singula quæque opera diligentius retractamus, ne quid in operibus nostris incultum remaneat, ne inter virtutes vitium lateat, tunc procul dubio vnguenta virtutum quasi in puluerem tundimus, vt eo mundiora sint opera nostra, quo subtilius ea ab omni subreptione vitiorum discernere non cessamus.] Virtutes ergo in aliam vitam euntes, nos cingunt, & præmio ac corona nobilitant. Tantum enim quisque in caelesti sede mercedis accipiet, quantum in terra in virtutibus congregandis, & sanctis operibus faciendis, laborauerit. Denique præmium virtutis, inquit Augustinus, erit ipse, qui virtutem dedit, eique seipsum, quo melius & maius nihil potest esse, promittit. Et Hieronymus: Vnusquisque pro operibus suis mercedem accipiet, nec possunt in die iudicij aliorum virtutes aliorum vitia subleuare.] Quanti ergo valoris sunt veræ virtutes, & studiosa ex eis prouocantes actiones, quæ non vt falsa bona in tempore necessitatis nos deserunt, sed tunc fideliter nos iuuant, nos circundant, & in possessionem æternæ hæreditatis inuehant: Verè virtus, vt inquit Basilius, est pretiosa possessio, ad quam obrinendam nulli sumptui, labori nulli parcendum est.] Quod si huius sæculi bona aliquando in magno pretio habuimus, nunc veræ bona, scilicet virtutes, vt pretiosissimas opes, cupiamus.

His considerationibus & aliis similibus poteris te,

Apoc. 14. 13.

Bern. ser. 2. omn. sanct.

Cant. 3. 6.

Cant. 8. 5.

Greg. ib.

Aug. 21. de ciuit.

Hier.

Bas. epist. 42. ad Max. m. m.

ō spiritualis vir, ad magnam æstimationem virtutis mouere. Enitendumque tibi est, vt eam super omnes res creatas maximi facias. Et sicut aliqui sæculares homines, in tantum honorem suum æstimant, & sunt boni nominis cupidi, vt propter illud opes profundere, & vitam ipsam dilapidare non timeant: Ita debes virtutem appetere & diligere, vt propter eam omnia visibilia post habeas, & in omnibus, quæ aggressus fueris, nihil aliud nisi virtutem, & mentis puritatem, & quod in idem recidet, Dei beneplacitum, & gratissimam voluntatem exquiras. Hæc semel de virtute concepta æstimatio facit, vt diligenter aliis instrumentis ad eam assequendam vtaris, & omnia, quæ ad illam comparandam fuerint necessaria, non nisi facilia & leuia existimes.

De Tertio Instrumento, nempe de Postulatione Virtutis.

CAPVT XII.

VNUM ex præcipuis mediis, siue instrumentis acquirendorum donorum, est postulatio, siue petitio, qua ab auctore donorum ea suppliciter postulamus. Quod enim nec debitum nobis est, neque in sola nostra potestate positum, non ex iustitia, sed ex gratia; non ex propria tantum industria, sed ex aliorum auxilio conquinamus. Virtus autem donum Dei est, tum acquisita, tum infusa, quoniam illa Deo inspirante, & desiderium ingerente, & ad opus iuuante, acquiritur: & hæc eo liberaliter donante & infundente possidetur. Sequitur ergo, vt ad virtutem obtinendam humilis postulatio & intenta oratio sit necessaria, qua ad Dominum virtutum clamemus, & ei non armis, sed desideriis, sed gemitibus, sed precibus importunis vitem nobis vim inferamus. Ipse non semel in scripturis sanctis vocatur virtus nostra: Vt: Quoniam tu es patientia mea Domine: Domine spes mea à iuuentute mea. Et: Fortitudo mea & laus mea, Dominus; & factus est mihi in salutem. Et: Intende in adiutorium meum, Domine, virtus salutis meæ, obumbrasti super caput meum in die belli. Et multa alia similia. Id, vt intelligamus ab eo, vt ab auctore, omnem esse virtutem, eo datore à nobis possideri, & eo adiutore seruari. Hanc veritatem intuens Richardus de Sancto Victore, positus omnibus necessariis ad virtutem acquirendam, illis, tanquam rem, ex qua omnium aliorum efficacia dimanat, postulationem adiicit. Septem, inquit, in cuiuscumque virtutis executione obseruare debemus. Primum illud, quod ad os pertinet, an re acta mala damnare, & accusare. Secundum, quod ad oculos pertinet, quid agendum sit, diligenter inuestigare, & per inuestigationem cognoscere. Tertium, quod ad obauditionem pertinet, inuento consilio, consentiendo acquiescere, & obtemperare velle. Quartum, quod quasi varium sit, agendo bono insidiantia mala caute deprehendere, & prudenter discernere. Quintum, quod etiam quasi ad manus spectat, deliberatum bonum opere explere. Sextum, quasi quadam promotione pedum, ex bono incepto semper ad meliora tendere. Sed quia ad nullum horum per nosmet ipsos sufficientes sumus, ad omnia hæc diuinum auxilium implorare debemus. Ecce omnia ex oratione siue postulatione dependent: quia omnis noster conatus ad virtutes capessendas irritus est & inanis, nisi Domini auxilio roboretur, & humana imbecillitas ope cælesti fulciatur. Dominus est, qui occa-

Psal. 70.
5.
Psa. 177.
14.
Psa. 139.
8.

Richar.
lib. 1. de
erudit.
inter bo-
mi. c. 39.

A siones peccandi submouet, in quibus politi, non ad virtutes quaerendas, sed ad vitia curremus. Quod cognoscens Dauid, ait: Nisi quia Dominus adiuuit me, paulo minus habitasset in inferno anima mea. Si dicebam: Motus est pes meus:] & iam tentationi succumbere, & fune peccati illaqueari incipiebam, [misericordia tua Domine adiuuabat me.] Dominus est, qui bonam voluntatem studiosè operandi, & virtutes acquirendi, aut ad eas nos disponendi tribuit: & considerata ab ipso duritie nostra congrua vocatione cor pulsatur, cui magna efficacia & non sine magna libertate respondeat. Factus enim est Dominus refugium pauperi: adiutor in opportunitatibus, in tribulatione.] Adiutor quidem in tribulatione, quia à tentatione & cadendi occasione nos liberat: & in opportunitatibus, quia mentem ad praua currentem retrahit, & immissa bona voluntate sanat. Nostrium est velle, inquit egregiè Augustinus, id est, nos volumus, & liberè in bonum consentimus, sed voluntas ipsa & admonetur, vt surgat: & sanatur, vt valeat, & dilatur, vt capiat: & impletur, vt habeat.] Dominus est, qui occasiones ad ministrat studiosè agendi & virtutes comparandi, siue quibus, etiam si ad sit bona voluntas, haudquam virtutibus studemus. Doctos inter ignaros constituit, vt eos doceant: diuites cum pauperibus collocat, vt illis subueniant: innocentes inter malos ponit, vt patientiam exerceant. Sæpèque maximam voluntatem beneficiendi tribuit, & facultatem operandi denegat, vt homo eum boni operis auctorem agnoscat. Vnde & Paulus Romanis scribens, ait: Sæpe proposui venire ad vos, & prohibitus sum vsq; adhuc.] Dominus tandem nobis operantibus cooperatur, & perseverantiam in bono cæpto elargitur. Et Apostoli prædicant vbique Domino cooperante.] Et operatur in nobis non solum velle, sed & perficere.] Et elegit nos, vt eamus, & fructum afferamus, & fructus noster maneat, hoc est, perseveret, atque subsistat. Si his omnibus modis virtus est donum Dei, manifestum est, eam vt habeamus, à Domino esse magnis conatibus postulandam. Donum quippe tam grande, non petentibus, & non cupientibus denegabit, qui pulsare præcepit, & postulare mandauit. Nam non quaerens, non petens, non pulsans, indignus prorsus est, pretiosissimum donum accipere.

Trifariam autem possumus hoc instrumento postulationis vti. Primò quidem, si omnes virtutes simul, aut generaliter, sigillatim eas enumerando, ab omnium virtutum auctore postulemus. Dum enim illum meditatur, Patrem esse nostrum, & vniuersalem omnium necessitarum prouisorum, vna eademque precatione totum cor nostrum in conspectu eius effundimus, vniuersa desideria pandimus, & quicquid vitæ spirituali necessarium est, cum ingenti fiducia deposcimus. Hic modus postulandi valde utilis est, & formam orationis, qua amator virtutis vti poterit, inferius agentes de præparatione ad Missæ sacrificium, in medium proferemus. Interim tamen usurpare possumus eam orandi formulam, quam assumebat Dauid, dicens: Bonitatem, & disciplinam, & scientiam doce me, quia mandatis tuis credidi.] Quando viuatur in hoc mundo, ait Augustinus, proficientium est hæc cantatio. Et alio loco inquit: Videtis itaque fratres, quo orandi compendio, & qua paucitate verborum, perfectionem viuendi venerabilis Propheta quaerebat. Breuissimo namque sermone conclusit, quo quot spiritualium habet multitudo virtutum: Si ergo ille Prophetarum præcipuus doceri se à Deo sanctiores vias, tantopere precaba-

Psal. 93.
17. 18.

Psa. 9. 10.

Aug. lib.
de bono
videntia.
17.

Roma. 1.
13.

Marci.
16. 10.

Philipp. 2.
18.

Ecce eod.
lib. 4. c.
6.

Psa. 118.
66.
Aug. ibi.
lib. 50.
cap. 10.

tur, quid